

Cena 69 Kč/105 Sk Ročník XI. Číslo 5 KVĚTEN 2002

www.ikoktejl.cz

GEOGRAFICKÝ MAGAZÍN

KOKTEJL[®]

180 stran
nástěnná mapa
UMĚNÍ ČERNÉ AFRIKY

KRÁLOVNY
ŽHAVÉ POUŠTĚ

POTOPA
SVĚTA

RUDÉ BŘICHO
KAMČATKY

SINGAPURSKÉ ŠTĚSTÍ

05

9 771210 435005

KOMIRAMBA, JAK SE DÍVKA JMENUJE, MI PROZRADILA, ŽE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ OZDOBOU ŽEN KEMENE HIMBA JE LASTURA HOMOLICE ZAVĚŠENÁ MEZI ŇADRY, NAZÝVANÁ OHUMBA. SVOBODNÉ DÍVKY NAVÍC NOSÍ NA KRKU TLUSTÝ NÁHRDELNÍK OMBUARE. Z FOTOGRAFOVÁNÍ MĚLA ZJEVNĚ RADOST.

HIMBA

KRÁLOVNY ŽHAVÉ POUŠTĚ

NAPSAL A VYFOTOGRAFOVAL
PETR JAHODA

Afrika se dosud zdá být nevyčerpatelnou pokladnicí různých kultur a národů, z nichž mnohé si do dnešních dnů z různých důvodů zachovaly primitivní způsob života a s tím související kulturu a tradice. Na rozdíl od jiných světadílů, je to v Africe často jen proto, že domorodí obyvatelé se přes veškeré snahy vlád jednotlivých zemí a přes dotace, které na tento program vyčleňují, civilizovat odmítají. Nechtějí. Nebudou. Tak je tomu i u jihoafrického kmene Himba, který žije v jižní Angole a severní Namibii. O kmeni Himbů (v jejich řeči se správně pro množné číslo používá předpona „ova“, tedy Ovahimbů) jsem se dozvěděl již velice dávno. Viděl jsem mnoho jejich fotografií v různých publikacích v několika jazycích. Vždy jsem z toho měl pocit, že své tradice předvádějí turistům za peníze, potom se zase převlečou do riflí a jdou domů. Ani jsem netušil, jak strašně moc jsem se ve svém úsudku mýlil.

ŽIVOT NA ŘECE ONONDUJOMEVA

Auto, které mě přivezlo, zastavilo na rudé, prašné cestě uprostřed pouště. Řidič vypnul motor, vystoupil, zapálil si cigaretu a zálibně se rozhlížel po nehostinném buši. Bodláky, keře, sem tam kousek trávy nebo strom, jinak vyprahlá kamenitopísčítá zem, nad kterou dvanáct hodin

denně pálí ostré slunce. Dvakrát potáhl a obrátil se na mě: „Tak jsme tady, vystupovat.“ Slézám z korby otevřeného pick-upu a s námahou vyndávám svůj batoh. Tentokrát jsem se rozhodl do pouště vyrazit pěšky. Mám s sebou čtrnáct litrů vody, a to něco váží. Položil jsem batoh na zem a vytírám si zaprášenýma rukama prach z očí. Moc to nejde. „Tak ahoj, já už se musím vrátit,“ říká řidič a podává mi ruku. Třese se mi pravicí a já se naivně ptám: „Dál už nejedete?“ „Ne co bych tam dělal, dál už nic není, jedu nazpět, abych to stihnul do večera.“ Ještě jsem se zcela nevzpamatoval z dlouhé zběsilé jízdy. Tupě přikyvuji. Auto se otáčí a mně to pomaličku dochází. Měla tady přece být škola, alespoň to říkal.

„Kde je ta škola,“ volám za odjíždějícím autem. „Tam,“ mávl řidič ledabyle rukou neurčitým směrem do buše a odjel. Znovu jsem se rozhlédl. Opravdu nikde nevidím ani živáčka. Nejsou zde ani kozy, ani krávy, dokonce ani ptáci. Vše se asi někam ukrylo před nesnesitelným vedrem.

Vychutnávám ticho okamžiku a v duchu se uklidňuji. Tak jsem to přece chtěl. Jít pěšky do buše a hledat zapadlé vesničky Ovahimbů. Stačí vydat se tím směrem, jak řidič ukázal, a tam je přece škola – říká mi rozum, ale oči nic nevidí. Teď už to není prachem, prostě tam nic není. Dívám se na silnici pokrytou červeným prachem. Vede na obě strany, tak jak to, že dál už nic není. Musí tam něco být, ale možná tak daleko, že tam ten člověk ještě

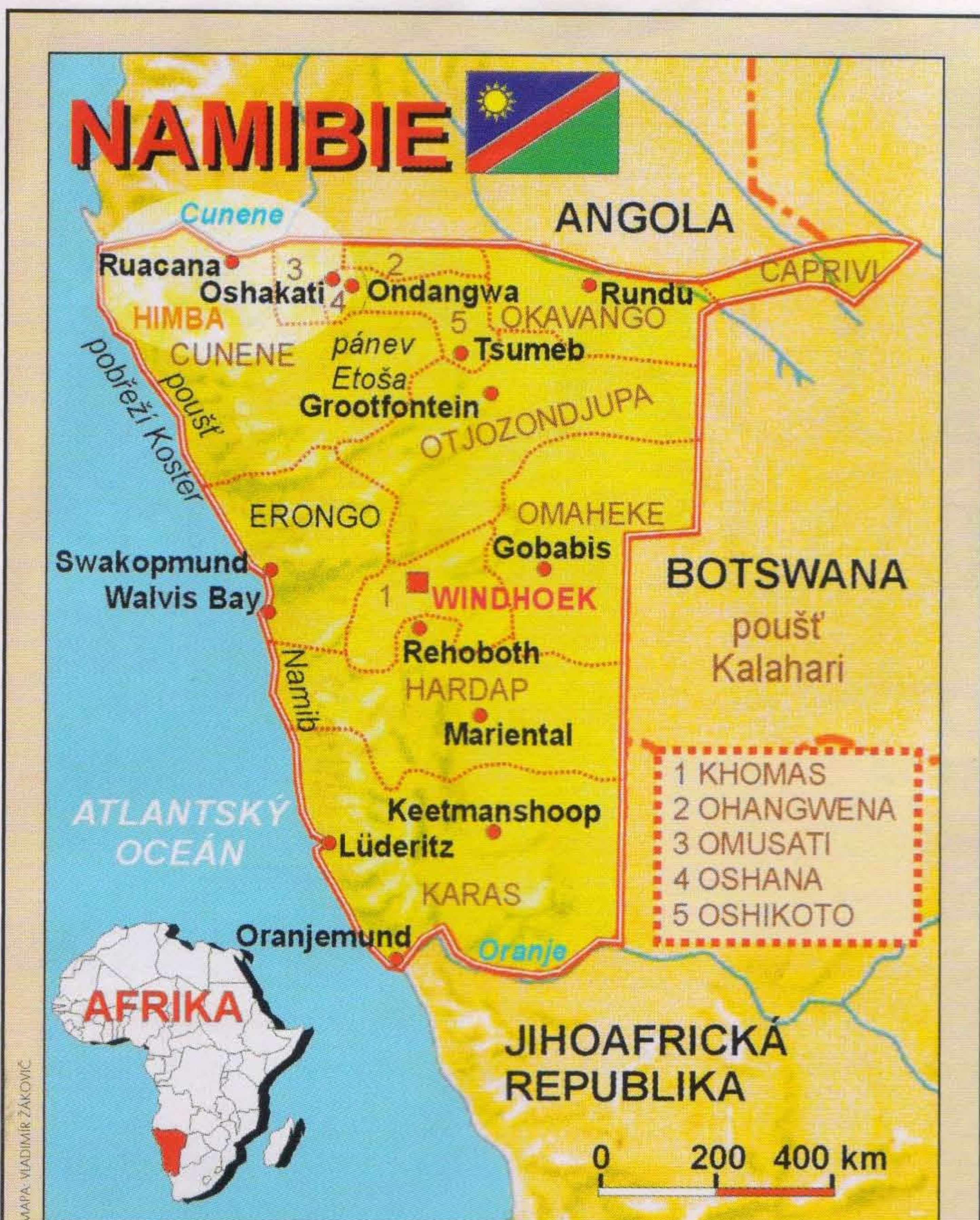
nikdy nebyl. Cesta, po níž jsme právě přijeli, mi teď připadá jako pupeční šňůra, která mě spojuje se světem. Nechce se mi ji přetrhout.

Asi po deseti minutách jsem opravdu došel ke škole. Tak mi řidič nelhal.

Vyučování ještě nezačalo. Učitelé sedí pod jednoduchým přístřeškem a popíjejí čaj uvařený na otevřeném ohni. Sundávám propocený batoh ze zad a přijímám místo na sezení i čaj. Domlouváme se, že zde mohu zůstat, ukazují mi místo, kde si mohu postavit stan. Sami učitelé také bydlí ve stanech.

Olga Kamaóna je něco jako ředitelka mobilní školy, pochází také z národa Ovahimbů. Vystudovala a nyní se věnuje vzdělávání svých krajanů. Jak říká, vrací tak nejen své vesnici, co do jejího vzdělání investovala, ale snaží se pomáhat všem Ovahimbům, kteří o její pomoc mají zájem. Mobilní škola byl její nápad a dalo jí hodně práce, než vyšlapala cestičku vedoucí k tomu, aby byl projekt schválen a aby na něj dostala nějaké peníze. Začínali se dvěma vojenskými stany 1. května v roce 1998. Protože Ovahimbové nebyli ochotni změnit svůj kočovný způsob života, Olga je se svou školou vždy následovala na nové místo.

Vyučování začíná ve dvě hodiny odpoledne, ale děti se scházejí skoro do půl čtvrté. Olga pobíhá okolo a snaží se je dostat do školy. Přišla na to, jak si docházku zajistit. Na konci vyučování, okolo půl šesté, dětem rozdává uvařenou kukuřičnou kaši nejen na jídlo, ale také do

NAMIBIE

Namibijská republika je jednou z nejmodernějších a nejcivilizovanějších zemí Afriky. Dalo by se také říci, přes její pohnutou historii, ve které prošla správou Němců a později Jihoafrické unie, že dnes je jednou z nejstabilnějších zemí Afriky.

Nezávislost získala Namibie v roce 1990, ekonomicky však zůstala závislá na Jihoafrické republice. Proto má dnes namibijský dolar stejný kurz vůči americkému dolaru jako jihoafrický rand a v Namibii neoficiálně platí obě tyto měny.

Rozloha Namibie je pro nás téměř nepředstavitelná – 824 292 km², což je přibližně 10,5krát více než rozloha České republiky, žije tam však šestkrát méně lidí než u nás. Rozsáhlé oblasti Namibie jsou využívány pouze jako pastviny. Velkou část území Namibie zabírají pouště a polopouště. Namibijská poušť na západě je známá svými „červenými“ písečnými dunami, na východě Namibie už začíná poušť Kalahari. Pouštní oblasti nejsou pro průmyslové využití nijak zajímavé (pokud se tam nenacházejí diamanty), a tak mohou Ovahimbové zatím klidně žít podle svých zvyklostí a tradic.

KMEN HIMBA NEBO SPRÁVNĚJI KMEN OVAHIMBŮ

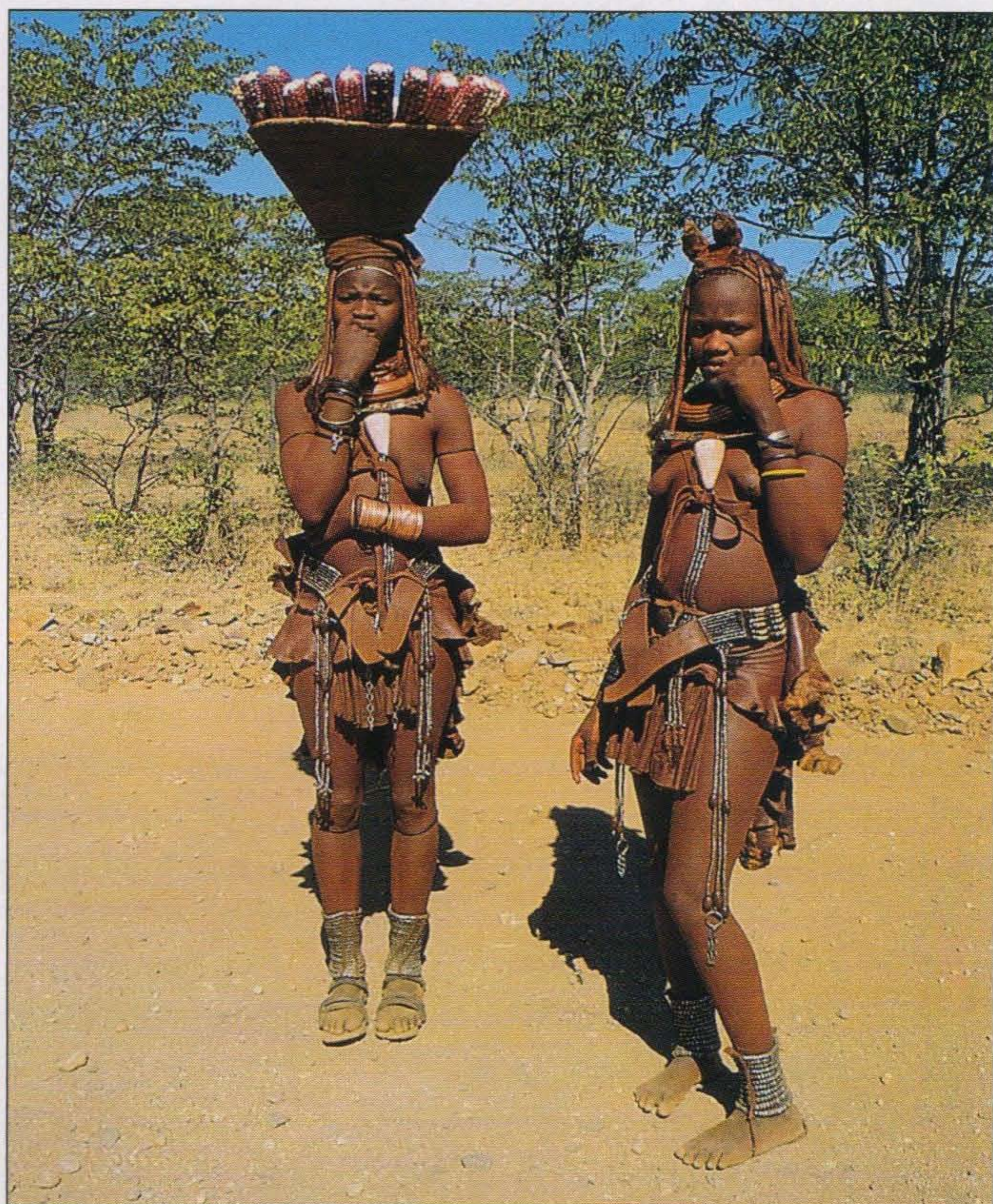
(Himba = jeden, Ovahimba = více než jeden; ustálený je název Himba. Je to proto, že používáním plurálů u etnických skupin by mohly vznikat problémy při abecedním řazení jednotlivých etnik, a tak se mezi vědci obecně používá jako název etnika kmen slova jeho názvu, bez předpon.)

Současní Ovahimbové žijí v polopoušti na severním pobřeží Namibie a na jižním pobřeží Angoly, kde se přimkli ke starým tradicím Bantů. Mají vlastní jazyk, který patří do skupiny jazyků

různých nádob, které si děti donesou, aby mohly přinést trošku kaše také domů rodičům. Ti je pak do školy – a pro jídlo – posílají. Bohužel se jí zatím nedaří dostat děti do školy dřív, stěžuje si. A také ji trápí, že některé děti chodí velmi nepravidelně, jen když mají opravdu chuť na kaši, kterou Ovahimbové jinak téměř nevaří.

Dnes už se Olze podařilo získat pro školu více peněz a Ovahimbové, jejichž děti vyučuje, se již dva roky nestěhují. Zvykli si na pravidelné dodávky jídla a za to byli nakonec ochotni svůj kočovný život vyměnit. Olga má už čtyři třídy a stát jí dal peníze na jednu zděnou budovu. Je to její veliké vítězství.

Hodně mi pomohla jak s informacemi o kultuře kmene Ovahimba, tak hlavně s jejich slovníkem. Naučila mě nejn nutnější výrazy, abych se s příslušníky jejího národa mohl domluvit. Takto vybaven jsem se vydal do své první vesnice. Přešel jsem přes koryto vyschlé řeky, z jejího písčitého dna Ovahimbové získávají vodu stejně, jako to dělají třeba etiopské kmeny. Vyhloubí díru do písku, pod touto horkou horní vrstvou je vrstva chladnějšího písku a nakonec se najde i voda. Je jí dokonce to-

V DNEŠNÍ DOBĚ JE ZÁKLADNÍ POTRAVINOU OVAHIMBŮ MLÉKO, TVAROH, KUKUŘICE A VÝJIMEČNĚ KOZÍ NEBO HOVĚŽÍ MASO. JAKO VŠUDE JINDE V AFRICE SE ZAVAZADLA PŘEPRAVUJÍ NA HLAVĚ. BOHATŠÍ ŽENY SI MOHOU DOVOLIT BOTY VYROBENÉ Z OJETÝCH PNEUMATIK AUTOMOBILŮ.

I KDYŽ SE TO NEZDÁ, BÝVÁ V CHÝŠÍCH OVAHIMBŮ POŘÁDEK. VZADU JE ŠATNÍK, PODÉL STĚN NÁDOBÍ A UPROSTŘED OHNIŠTĚ. NEJVĚŠÍ POCHOUTKOU DĚTÍ JE TVAROH, A KDYŽ HO JEDÍ, TAK SI VŮBEC NIKDO NEDĚLÁ STAROSTI S TÍM, ZDA SE TŘEBA TROŠKU UMAŽOU...

lik, že Ovahimbové mohou občas udělat malý bazének, ve kterém se koupou a dovádějí jejich děti.

VÝPRAVY DO BUŠE

Přešel jsem tedy široké koryto řeky, prošel kolem prázdné vesnice a zamířil přímo kolmo od cesty, po které jsem přijel. Šel jsem půl dne po malé vyšlapané pěšince. Příroda byla nádherná, slunce pálilo. Došel jsem až ke skalám na obzoru. Vylezl jsem nahoru a zjistil, že nikde v dohledu není ani stopa po nějaké vesnici. Přestože jsem šel zcela na lehko, vypil jsem už všechnu vodu, kterou jsem s sebou měl (dva a půl litru!). Musel jsem se tedy vrátit. Alespoň jsem si ověřil, že pěšky to opravdu nepůjde. Alespoň ne naslepo. Také nevím, jak to vymyslet s vodou – tolik, kolik bych potřeboval, nejsem schopen unést. Mám s sebou navigační

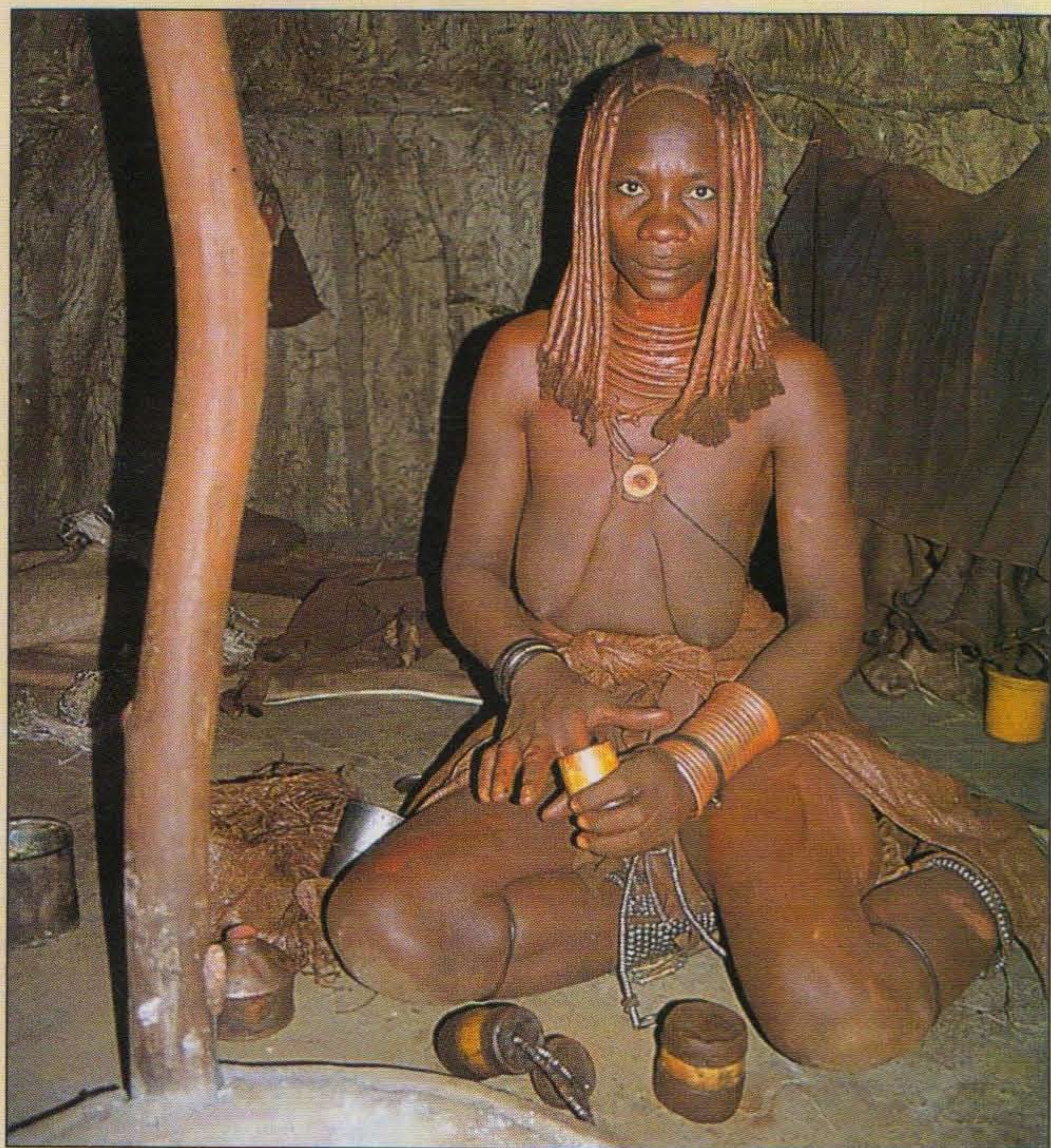
přístroj GPS, solární nabíječku, digitální videokameru a jiné vymoženosti moderní doby, ale dokud někdo nevymyslí přístroj na výrobu vody z písku, tak budu muset svoje plány maličko přehodnotit.

Večer mi Olga znovu vysvětlila, jak se dostanu do některých vesnic, a nechápal, proč jsem ji neposlechl hned. Nadále už jsem se tedy nesnažil nesmyslně objevovat objevené, řídil jsem se jejími radami a mé další cesty již byly cílenější a také mnohem úspěšnější. Někdy jsem se vracel večer, jindy jsem přišel až druhý nebo třetí den. Směrem, kterým jsem se vydal první den, sleduje pěšinu, je podle Olgy také kousek dál vesnice, prý asi jen čtyři dny cesty... Má zjevně jiná měřítka nežli já.

Netrvalo to dlouho, a znovu jsem si troufl na několikadenní výlet, tentokrát i s batohem. Tam, kde jsem již byl, mě znali a byli ochotní mi pomoci. Vždyť jsme byli přátelé. Měl jsem tak možnost alespoň na chvíli poznat jejich život, po-

zorovat je při běžných denních pracích, při dojení krav, při výrobě másla i při tvorbě jejich velmi složitého a pracného účesu. Ochutnal jsem jejich jídla – pečenou nebo vařenou kukuřici, hořké melouny, zkysané tvarohové mléko a také špinavou kukuřičnou kaši, zcela nesrovnatelnou s tím, co svým žákům vařila Olga. Začínám chápat, jak chytře se podařilo Olze dostat děti do školy.

Ovahimbové mi trpělivě vysvětlovali součásti svého oděvu, ukazovali mi nástroje a jejich použití. Díky přátelství a trpělivosti těchto lidí jsem se dozvěděl a dokonce i viděl, že ženy mají dvojí oblečení. Všední a sváteční, kterážto se od sebe nijak moc neliší. Několikrát mi opakovali všechny názvy, aby měli jistotu, že jsem vše správně pochopil. Mými nejlepšími učiteli byly děti. Věděly od Olgy, jak se má vyučovat, a bavilo je hrát si na učitele. Zpráva o podivném turistovi, který se usadil ve škole, pozoruje děti při vyučování, maluje si jejich neumělé obrázky,

bantuských. Ovahimbové, stejně jako většina černochů žijících dnes na jihu afrického kontinentu, původně pocházejí ze střední Afriky a patří do základní skupiny národů Bantů. Pro přirovnání lze použít skupinu národů, jako jsme třeba my, Slované. Skupina Bantů se pak ještě dále dělí a Ovahimbové jsou jednou z podskupin národa Hererů (Herero, Damara, Ovaherero). Objevují se i pod označením Shimba = Šimba. Přesun ze střední Afriky na jih byl celkově pomalý. Příčina odchodu Bantů není přesně známa, ale pravděpodobně šli za lepším životem a úrodnější půdou. Bantuové byli původně zemědělci. Jedna z teorií však říká, že utíkali před mouchou tse-tse. Ze středu Afriky se vydali na jih a cestou vypalovali plochy, kde by mohli sázet sorgam, proso, fazole a dýně. Pravděpodobně začátkem 12. století došli až k řece Kei v současné Jihoafrické republice (mezi městy East London a Durban), kde je zastavilo moře. Osídlili střední a východní část JAR a někteří se potom přesunuli na západ přes dnešní Zambii k řece Zambezi a dál až k řece Okavango. Svoji cestu za novou půdou skončili až na jihu Afriky, kde narazili na původní obyvatelstvo Křováky a Hotentoty (San a Khoi-khoi, neboli Khoisan). Dnes již neexistující Hotentoti žili na pobřeží, Křováci na poušti Kalahari. Od Hotentotů se Bantuové naučili pastevectví, které se postupně začalo šířit dál na sever k Hererům, a tedy také k Ovahimbům.

V oblečení a zdobení Ovahimbové vyjadřují svou lásku k ornamentům a jejich práci s dobyt看em. Muži se zdobí například rohem z býka, kůzlete nebo ušima jalovice, které si nechají viset na krku. U žen jsou nejoblíbenější šiškovité mušle (homolice), které jim visí mezi nadry. Mažou si celé tělo směsí másla a pouštní okrové hlíny, kam občas přimíchají také trochu myrhy – pro vůni. Na hlavě nosí jako ozdobu kus koží kůže. Ovahimbové, stejně jako Masajové, mají dnes již tradiční silné kulturní pouto k pastevectví. Přes velké snahy misionářů zůstávají přírodně žijící Ovahimbové animisty.

Za odbornou konzultaci děkuji Dr. JOSEFU KANDERTOVÍ

na kterých si také popisuje, jak se jmenují tak obyčejné věci, jako je třeba nejzákladnější ozdoba žen *ohumba* (mořská mušle na hrudi), se velice rychle roznesla.

OKUJAMBERA – SVÁTEK ZEMŘELÝCH

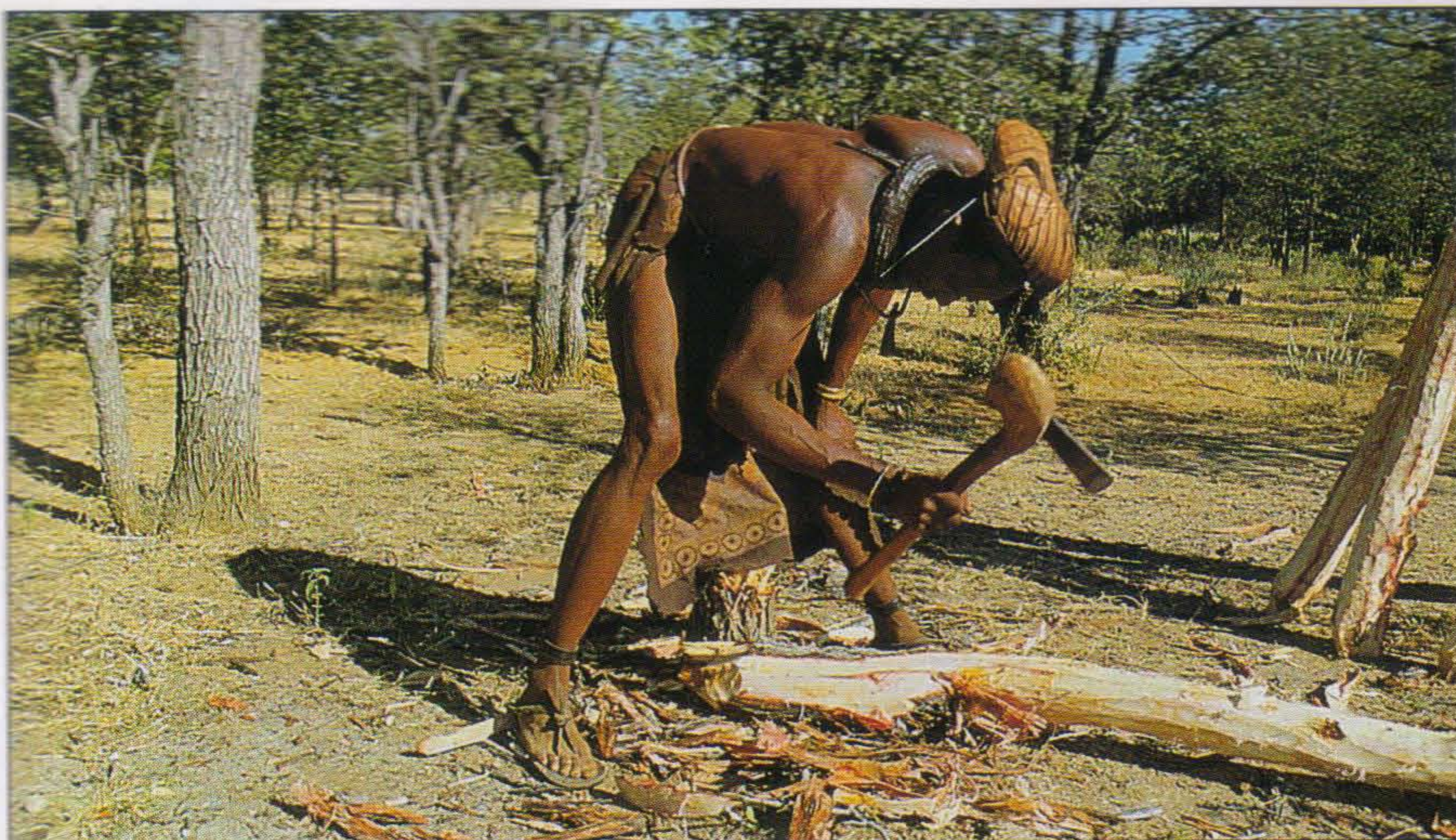
Ovahimbové jsou jako většina přírodních národů animisté. I když mají svá svatá místa, jako jsou stromy nebo kameny, jejich nejvyšší bůh se jmenuje Okuruwo a je to prý velký starý muž, který je už dávno mrtvý a dohlíží na všechny. Své mrtvé pohřbívají do země. Hroby předků označují kruhem kamenů a k hlavě dávají barevné kamínky, jako přání nebo vzkazy mrtvému.

Přicházel jsem k vesnici, aniž bych tušil, že právě dnes je den, kdy se uctívají mrtví – *Okujambera*. Desítky žen v zástupech na svých hlavách přinášely otýpky dřeva do vesnice, která je poměrně blízko silnice a kde dokonce u cesty stojí anglicky psaná cedule, jež zve projíždějící turisty k návštěvě „tradiční vesnice“. U hlavního vchodu do osady, kterým vcházely také ženy s dřívím, visela další oprýskaná cedule. Ta opět lákala návštěvníky, nabízela prohlídky obydlí a možnost pozorování domácích prací. Nechyběl na ní ani ceník vstupného. Moc mě to sem nelákalo. Nebýt žen. Těch slavnostně oděných žen, které měly celá těla čerstvě natřená směsí červeného prachu z drceného rudého kamene smíchaného s máslem. Chodily dovnitř se dřevem a zase ven pro další dřevo. Ty ženy nic nepředstíraly. Určitě se chystalo něco velkého. Rozhodl jsem se tedy vstoupit.

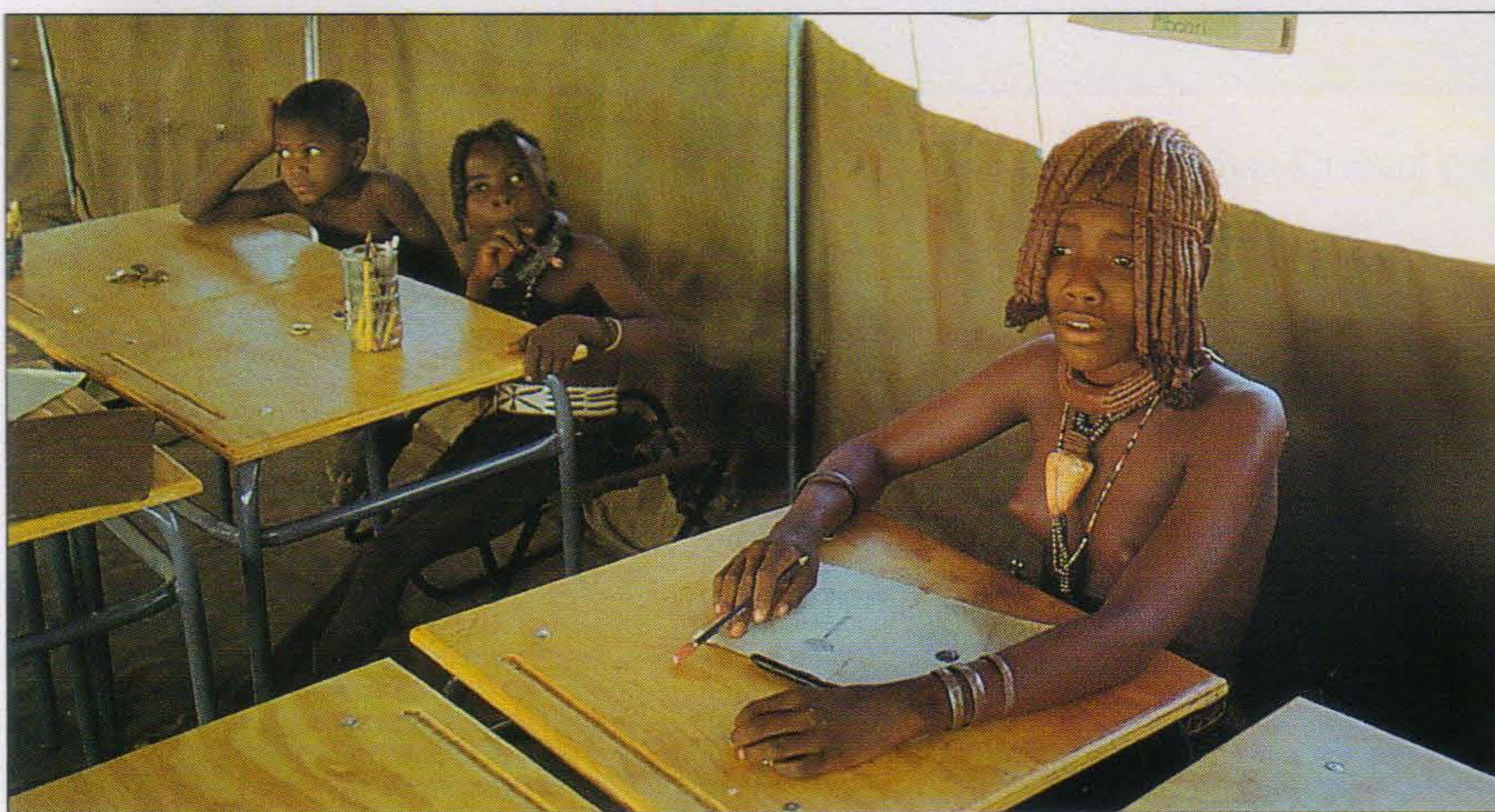
„Vesnice je dnes pro turisty zavřená.“ Nebo alespoň něco v tom smyslu na mě gestikuluje žena nedaleko od vstupu. „Jděte pryč.“ Stojím a rozhlížím se po velkém kulatém prostranství uvnitř. Uprostřed je další kruhová ohrada pro dobytek, všude jsou kravské výkaly, zdejší chýše jsou spíše v horším, než v lepším stavu. Obrázek, který jsem viděl už mockrát. Je zde ale neobvykle mnoho lidí. Na zemi leží asi tři zabíjí býci, které muži už porcují. Ve velkých barelech, jaké se používají na přepravu pohonných hmot, se na několika ohništích vaří voda.

„Ano, vím, ale já nejsem turista. Bydlím tady kousek odtud ve škole a přišel jsem si promluvit s náčelníkem,“ odpovídám více směsí posunků a angličtiny než řečí Ovahimbů a jdu pomaličku dál do vesnice. Dovedli mě k náčelníkovi. Seděl na zdobeném místě. Nechal si zavolat asi třináctiletého chlapce, znám ho ze školy. Chvilí si s ním povídal a pak ukázal na mne. Omluvil jsem se, že neznám jeho jazyk, a požádal jsem ho opět více anglicky než jeho řečí, zda bych mohl zůstat do rána. Chlapec se pokoušel překládat, ale náčelník ho přerušil. „Umíš,“ řekl, „já ti rozumím, a tak i ty rozumíš mně,“ přitom si ukázal na srdce. Stal jsem se jeho hostem.

Zabitých býků bylo osm. Ve vesnici se sešly desítky mužů a žen. Celkem osm klanů. Každý klan tedy přivedl a zabil jednoho býka. Každý klan měl své ohniště, která byla v pravidel-

DO OKOLÍ VYSCHLÝCH ŘEK CHODÍ MUŽI PRO DŘEVO NA STAVBY DOMŮ. MAJÍ ŽELEZNÉ SEKERY ZASAZENÉ DO SUKOVITÉ VĚTVY A ZA UCHEM NEZBYTNÝ OKATIKO MOČIURU – KOVOVÝ NÁSTROJ VE TVARU ŠÍPU SLOUŽÍCÍ K NABÍRÁNÍ ŠŇUPACÍHO TABÁKU, OBVYKLE SMÍCHANÉHO S JEMNÝM POPELEM Z OHNIŠTĚ.

DO MOBILNÍ ŠKOLY CHODÍ VŠICHNI ŽÁCI I UČITELÉ SVÁTEČNĚ OBLEČENÍ. DÍVKY MAJÍ NUTNÉ OZDOBY A JSOU ČERSTVĚ NATŘENY MÁSLEM A RUDÝM PRACHEM, CHLAPCI JSOU KROMĚ OZDOBNÉHO OPASKU NAZÍ A COPY MAJÍ NATŘENY NA ČERNO.

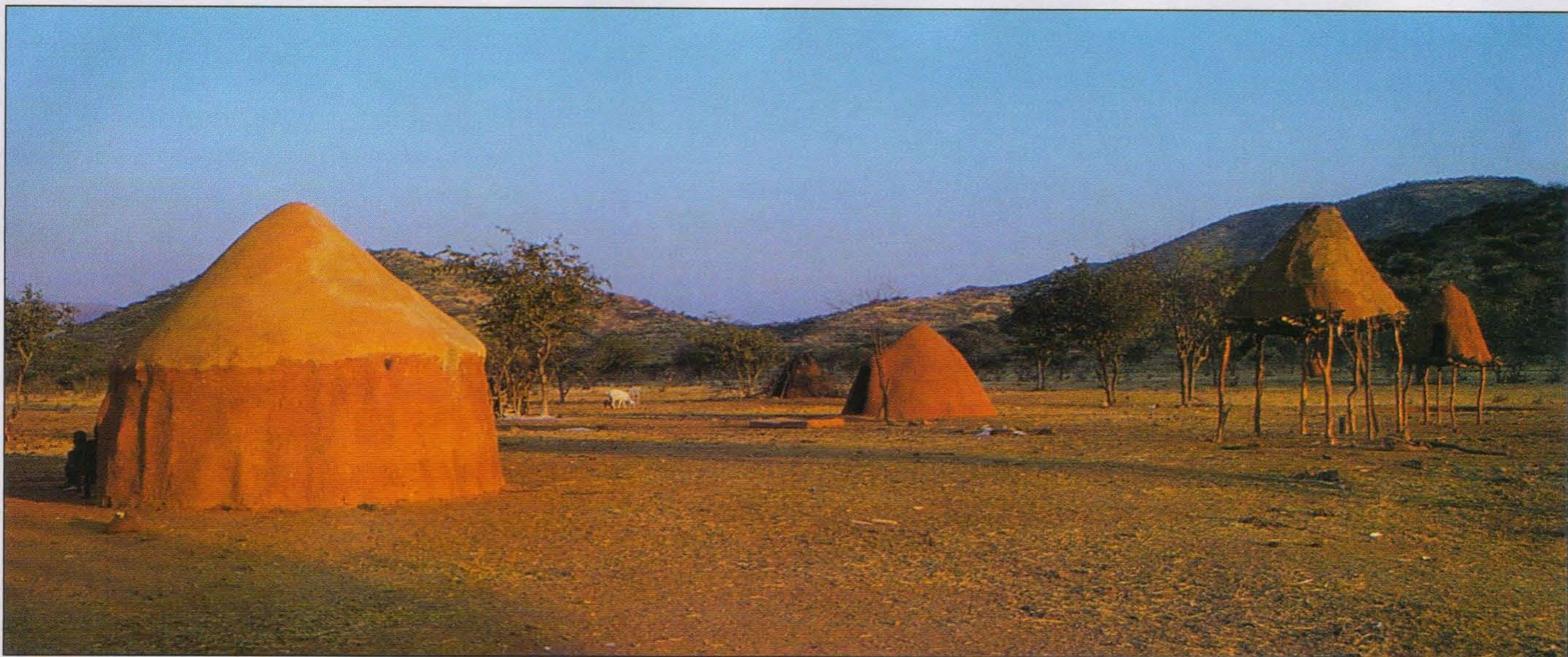
V HORKÝCH DNECH NENÍ NIC LEPŠÍHO NEŽ KOUPEL, TO VĚDÍ NEJLÉPE DĚTI. VE ZDEJŠÍM PÍŠČITÉM KORYTU ŘEKY JE KOUSEK POD POVRCHEM HORKÉHO PÍSKU VODY DOSTATEK, A TAK MUŽI OBČAS MOHOU DĚTEM UDĚLAT MALÝ BAZÉNEK.

ných rozestupech umístěna vně okolo ohrady pro dobytek. Muži pomáhali s porcováním býků, dohlíželi na oheň a na vaření, nebo jen tak seděli v hloučku u ohniště svého klanu, povídali si a pozorovali, jak se vaří maso. Ženy byly odděleně, většinou se sešly u chýší domácích žen a štěbetaly.

Každá nově příchozí žena se šla nejdříve poklonit náčelníkovi. Šla v čele průvodu několika domácích žen. Každá žena měla položenou pravou ruku na pravém rameni ženy předcházející. Před náčelníkem se zastavily a postavily se do dvojřadu. Příchozí žena se pak po ruku a po kolenou připlazila k náčelníkovi, poklonila se mu a stejným způsobem se zase pozpátku odplazila uličkou stojících žen. Pak se průvod vydal na pochod k prvnímu ohništi. Na každé hromadě dříví visela hlava zabitého býka. Žena se jí poklonila stejným způsobem jako náčelníkovi, takto průvod obešel celou vesnici. Každá nově příchozí žena se poklonila náčelníkovi i všem osmi zabitým býkům.

Kolem půlnoci, když už byla první várka masa snědena a vařila se druhá, se pomalu začali scházet muži i ženy na jednom místě ve vesnici, aby spolu tančili. Bylo to poprvé, kdy se sešly všechny klany ke společné zábavě. Začalo to několik žen, které si stouply do kruhu a počaly zpívat. Ke zpěvu tleskaly, kruh se postupně zvětšoval a začali se přidávat i muži. Kolem druhé hodiny ráno slavnost gradovala. Zpívající ženy vždy ukázaly na některého muže a ten pak musel jít tančit doprostřed kruhu. Bylo to jako dětská hra, kterou však Ovahimbové brali velice vážně. Muž tančil a rytmus zpěvu i tleskání se zrychloval. Současně s tím se zmenšoval kruh. Zpívající a tleskající ženy z toho byly u vytržení. Tanec končil výskotem žen, když už nestihly rytmus „utleskat“. Chvilce vydechnutí, a ukázaly na dalšího muže.

Všechno maso se na památku mrtvých té noci uvařilo a snědlo. Vařilo se, zpívalo a tančilo až do rána. Hluk a tanec přecházel místy až ve vřavu. Ve vzduchu vonělo máslo ze zpocených

PŘI VÝCHODU SLUNCE JSOU VESNIČKY OVAHIMBŮ NEJKRÁSNĚJŠÍ.

ženských těl. Křičelo se, tleskalo a dupalo. Vířil se prach. Letošní Okujamberra se vydařila. Mrtví mohou být klidní, jejich následovníci žijí.

VODOPÁDY NA ŘECE KUNENE

Po všech nádherných chvílích strávených s Ovahimby žijícími v okolí řeky Onondujomeva se mi už ani nechtělo plahočit se ještě kamsi daleko k řece Kunene, na místo, kam směřují všichni turisté, kteří chtějí vidět tradičně žijící Ovahimby. Ale zajímal mě rozdíl mezi lidmi, k nimž jezdí několik terénních vozů s turisty denně, a mezi lidmi, kteří turisty téměř neuvidí.

U vodopádů stojí tři kempy, jeden dokonce s teplou sprchou. Jen co jsme přijeli, sesypalo se na nás několik hochů s nabídkami průvodcování a programem, ze kterého mi běhal mráz po zádech. Byli nám ochotni nabídnout snad cokoli. Budu-li chtít, tak pro mě budou Ovahimbové za peníze třeba panáčkovat. Okolo kempu několik lidí prodávalo suvenýry. Podíval jsem se na celkem pěkné vodopády, koupil si chleba, nabral pitnou vodu, rozloučil se s Angličanem, který mě sem přivezl. S nadcháze-

jícím večerem jsem se vydal pryč z tohoto místa, kde bílí turisté ze svých aut začali vytahovat grilovací pulty, repe-lenty, voňavky a připravovali se na hezký společenský večer. Dozvěděl jsem se, že je zde i polní letiště...

Šlapal jsem nastávající tmou do kopce, dál od řeky. Cestou sem jsem viděl kus odtud hezkou vesničku. Když nebudu moc odpočívát, tak bych tam do rána mohl být. Ještě jsem to nedomyslel, a v dálce za sebou jsem uviděl světla auta. Fajn, mohli by mě kousek svézt. Řídil ho Olaf, „východní“ Němec, který se zde usadil a zařídil si právě onen kemp s teplou sprchou. Má Ovahimby rád a podle svých slov se jim snaží pomáhat. Vzal mě na korbu. Na vyvýšené lávce seděli dva kluci a dole byly dvě ženy Ovahimba. Jen jsme se rozjeli, dává mi starší z nich napít piva. Normálního kupovaného studeného piva, které je v těchto končinách dost drahé i pro mne. Olaf vezl obě ženy a chlapce přesně do té vesničky, kterou jsem si vybral. Nejenže mě svezl, ale ještě mi domluvil nocleh.

Ovahimbové v této vesnici, která navenek vypadala velice pěkně, už nespávají na kravské kůži, ale na molitanových matracích. Je to pohodlnější, ale více páchnou. Kluka, který tam normál-

ně bydlí, vystěhovali ven. Trvalo mi dost dlouho, než jsem mu vysvětlil, že nepotřebuji celou chýši pro sebe. Dostal jsem večeri a šlo se spát.

Ráno jsem se šel projít po okolí. Příroda je zde velice pěkná a vytváří nádherné scenerie. Když jsem se vrátil, právě zabíjeli kozu. Nožem jí prořízli hrdlo. Kozu ležela a z krku jí trčel nůž. Dívala se klidně, ani nehlesla. Nebyl na ní vidět nejmenší náznak strachu. Nechápal jsem to.

Ale žena, která se o mne starala od včerejška, mne už volala k snídani. Okolo chýši zdejších Ovahimbů se leckde povalují polyetylenové láhve, dokonce i láhve od piva. Vaří si slazený čaj, který kupují dole v kempu. Využívají civilizaci, ale neberou ji za svou. Žijí dál přirozeně, jen si zvykli na návštěvy turistů a naučili se z toho profitovat. Večer se oblékají a ve dne, když je teplo, chodí přirozeně nazí a jsou velice příjemní a milí... Ovahimbové od řeky Onondujomeva mi ale připadali tak nějak bezbrannější, otevřenější, přátelštější...

Odcházím. Za chvíli tudy pojedou Němci, kteří mi slíbili, že mě svezou, tak abych je nezmeškal. Mohlo by mi trvat i několik dní, než bych se odtud dostal.